

A Magyar Katolikus Egyházközség története

(Frankfurt és környéke)

Összeállította Dr. Lippay György

A mai Katolikus Magyar Egyházközség alapjait Frankfurt am Mainban **Feuerbach Péter** rakta le, aki 1908. január 20-án született a dunántúli Duzson és iskolainak elvégzése után 1931. június 21-én pappá szentelték. A népi németeknek 1946-ban történt erőszakos kitelepítése kapcsán került a Német Szövetségi Köztársaságba, ahol kezdettől fogva a kitelepítettek lelkipásztora volt. 1954-ben a limburgi püspök hivatalosan is a délkelet-európai kitelepített katolikusok lelki gondozásával bízta meg.

Az 1956. évi októberi magyar népfelkelés kritikus napjaiban Frankfurt am Mainban egy magyar segélyszolgálatot (Hilfskomitee für Ungarn) hívott életre. Segítőtársaival (különösképpen kiemelendő Benda Ferenc, Csepinszky Ottó és Erzsébet, Frey-Apponyi Mária, Vogl Mátyás) kiment az utcára, pénzt és anyagiakat (ruhát, bútort, stb.) gyűjtött és osztotta el a mindinkább szaporodó magyar menekültek között. Az anyagi segély mellett a lelkipásztori feladatot is magára vállalta, amit a magyar menekültek szívesen igénybe vettek. A frankfurti Kaiser Dómban **rendszeresen** volt vasárnaponként **magyar mise** és utána tanácsadás a rászorulóknak részére. Ezzel Feuerbach Péter egy kis magot vetett el, ami azután kicsírázott és az elkövetkező évtizedek folyamán egy erős és terebélyes fává fejlődött.

Feuerbach atyát ebben a nagyon fáradságos és úttörő munkájában nemcsak a már régebben itt élő magyar származású hívek (mint fentebb is említettek) voltak segítségére, de a német hatóságok is támogatták munkájába. És itt kell említést tennünk Heinrich Schneider akkori hesseni belügyminiszterről. A magyar népfelkelés első éves ünnepi megemlékezésén, 1957. október 23-án a Karlshausban (abban az időben Magyar Háznak neveztük) Schneider miniszter mondta az ünnepi beszédet és többek között kijelentette, hogy az ő ereiben is 25 %-ig magyar vér folyik, mert egyik nagyanyja Győr környékéről származik. Ezért nagyon szíven viseli a magyarok ügyét, és ha szükség van rá, segítségét ígérte. Erre a további évek folyamán többször is lehetőség nyílt, amit e sorok írója számos esetben tapasztalt, mikor a miniszternél magyar ügyben közbenjárt. Csak példaképpen említendő, hogy Schneider miniszter személyes utasítására nagyszámú magyar menekült család kapott 2-3-4 szobás igen kedvező szociális lakást az újonnan épült frankfurt-bonamesi és zeilsheimi településeken. Talán hangsúlyozni sem kell, hogy milyen óriási segítség volt ez az új egzisztenciák számára.

A limburgi püspök 1959. május Frankfurt-Kalbachba német plébánosnak nevezte ki Feuerbach Pétert, aki nyugdíjba meneteléig, 1988 augusztusáig látta el ezt a lelkipásztori feladatot, de kapcsolatát menekült híveihez fenntartotta és - ha szükség volt rá-, mindig besegített. 1984-ben a Szentatya pápai prelátusnak nevezte ki. Ez év június 21-én tartotta vasmiséjét, pappá szentelésének 70. évfordulóján.

1959 júniusától **Dr. Sági Sándor** vette át a frankfurti magyar lelkészség vezetését. Az ő fő foglalkozása Hochheimban (Taunus) volt, ahol az Antonius Házban a sérült gyermekek gyógypedagógiai intézetének igazgatójaként működött.

Melegszívű, átlagon felül nagyműveltségű pap és kiváló szónok volt, aki úgy templomi prédikációival, mint ünnepi rendezvényeinken elmondott magas színvonalú beszédeivel tudta híveit és hallgatóit megörvendeztetni. Dr. Sági Sándor szervezte meg a rendszeres magyar szentmiséket a Kolping Haus kápolnájában és szerdánként este 8 óra utáni klubnapokat, amelyeken váltakozva szerepeltek tagjaink előadásokkal. Ezek az összejövetelek egymás közelebről való megismerését szolgálták és nagyon közkedveltek voltak. Az ő működése alatt rendszeresítettük ünnepi megemlékezéseinket, mégpedig március 15., augusztus 20., október 6. és 23. alkalmából, valamint Karácsony közös és különleges megünneplését. Ezen

rendezvényeink sikereihez nagyban hozzájárultak a giesseni és darmstadti magyar diákok néptánc csoportja, valamint hivatásos és műkedvelő magyar művészek szereplése, akik gazdag és szórakoztató műsoraikkal biztosították a frankfurti katolikus magyar kultúréletet. Az anyagi fedezetet a Hilfskomitee für Ungarn 1956-os gyűjtésének maradványai szolgáltatták.

E sorok írója 1959 júniusától átvette Feuerbach Pétertől a Hilfskomitee für Ungarn vezetését és megszerezte a hesseni belügyminisztérium (mint felügyeleti hatóság) hozzájárulását a Hilfskomitee pénzügyi maradványainak felhasználásához a frankfurti magyar katolikus közösség kulturális rendezvényei költségeinek fedezésére. Ez az összeg segítette át bennünket éveken át, amiről évenként pontos elszámolást kellett benyújtani.

Dr. Sági Sándor 1962 augusztusától a freiburgi egyetemen kapott gyógypedagógiai tanszéket és oda távozott. 1962 szeptemberétől **Ambrus Szaniszló** vette át a Frankfurt am Main és környéke katolikus magyarságának lelki vezetését és új fejezetet indított el a magyar közösség életében. Ambrus Szaniszló 1909. május 6-án - született Erdélyben, Csíkszentmártonban. 1934. június 29-én szentelték pappá Gyulafehérváron. Kápláni, majd oroszhegyi plébánosi évei után katonalelkész a 2. székely hadosztálynál. A 2. világháború után évekig hadifogoly Szovjetunióban, ahonnan nem Erdélybe, hanem Nyugat-Németországba bocsátják el. Itt magyar iskolaszervezőként működik és 1959-ben a magyar gimnázium alapítója Burg Kastlban. 1960-62 között káplán Münchenben, majd 1962-től 1982. szeptemberi nyugdíjba vonulásáig katolikus magyar lelkész (plébános) Frankfurt am Mainban. 1994. november 16-án, 85 évesen visszaadta nemes lelkét teremtő Urának.

Ambrus Szaniszló 20 éves frankfurti lelképásztorkodása állomásait és eredményeit szinte lehetetlen egy rövid megemlékezés keretében elemezni és méltatni. Mert ő nagyon sokat és mindig szépet és jót tett magyarjai és ezen kereten belül különösképpen katolikus magyar hívei érdekei, szellemi és lelki javainak megvédése és gyarapítása érdekében. Nemcsak gondoskodó jó pásztor volt sokszor vizálykodó és szétszéledni készülő nyájának, de megértő és mindig segítségére kész atyja is a nagy magyar családnak. Nem véletlenül szólították hívei Szaniszló atyának.

E sorok írója 20 éves szoros együttműködés emlékével úgy gondolja, hogy a Jó Isten legnagyobb kegyelme volt számára, hogy egész életében mint az elárvult magyar nemzet első lelkiismerete élhetett és harcolhatott fiatalon éppen úgy, mint öszülő hajjal. Ebben a harcában nemcsak a Gondviselés kegyelme segítette, hanem ezen felül a sok vérrel megszentelt székely anyaföldből származó és onnan merített izzó magyarságszeretete, valamint meggyőződéses-rendíthetetlen katolikus hite is szolgáltatták a dinamikus energiáját.

A frankfurti katolikus magyar közösség kezdetben nagyon mostoha körülmények között tudott csak működni, mert sem igazi otthona, sem úgynevezett "házirendje" nem volt. Ambrus Szaniszló 1963 januárjában elhatározta, hogy Frankfurtban egy magyar egyesületet alakít a célból, hogy világi munkatársakat szerezzen a lelkészség mellé, akik bizonyos mértékben pótolni tudnák az Egyházközségeket.

Ezek a világi munkatársak vele együtt dolgoznak és "kifelé" a frankfurti magyarságot képviselik. Ennek szellemében alakult meg 1963. január 9-én a **Frankfurti Magyarok Egyesülete**, melynek első elnöke e sorok írója lett közel 10 éven át.

Rendszeresített ünnepi rendezvényeinkből mindenkor kiemelkedett az évenkénti Karácsony előtt rendezett frankfurti karácsonyest, melyet az Antonius Haus nagytermében rendeztünk és a mai napig is rendezünk meg. Szentmise után a nagyterem megtelt több száz főnyi ünneplő magyarokkal és a kisgyermek karácsonyi műsora a közösen éneklő közönség szemébe csalta a meghatottság könnyeit. A kisgyermek betanítása és a felemelő ünnepség előkészítése a mindenkori egyházközségi titkárnők áldozatkész munkájának eredménye volt, ami egyébként az évek folyamán sorra került rendezvények, ünnepségek előkészítésére és lebonyolítására is, valamint az Egyházközség ügyviteleire is vonatkozik. A mindenkori titkárnők: Apponyi (Frey) Mária 1957-1970, Tóth Angelika nővér 1971-1982 (ő még mindig szorgalmasan szolgáltatja a templomi zenét a magyar miséken!), Tóth Éva 1982. és 2000. között és 2000 májusától pedig Ludwig Judit nélkülözhetetlen segítőitársai a mindenkori magyar plébános felelősségteljes munkájának elvégzésében.

1960 és 1975 között sok száz magyar menekült Jugoszláviából, és szaporította a délvidéki magyarok frankfurti közösségét. Úgyszintén az 1968-as ún. "Prágai tavasz" után felvidéki magyarok jöttek Szlovákiából. A Ceausescu-diktatúra után az erdélyi magyar menekültek száma növekedett.

Közben a Kolping Haus kápolnája - ahol a magyar szentmisék a 60-as években megrendezésre kerültek-, szűknek bizonyult a nagyszámú misehallgató elhelyezésére. Ezért a Limburgi Püspökség a Deutschorden Templomban biztosított helyet számunkra a rendszeres magyar misék megtartására.

A frankfurti magyar közösségi élet folytonos növekedésének egyik fokmérője a magyar bál kereteinek megváltozása volt. 1965. február 6-án rendeztük meg az első Frankfurti Magyar bált a frankfurti „Hotel zum Heidelberg” nagytermében, ahol 200 résztvevő szórakozott. 1966-ban ugyan itt volt a magyar bál, de a megnövekedett érdeklődő miatt 1967-ben a Frankfurt-Nied-i evezősklub "Mainterrasse" termeiben került lebonyolításra. De ez is szűknek bizonyult a közben 400 résztvevő befogadására, úgyhogy 1963-tól minden évben a höchsti Farbwerke Jahrhunderthalle-Casino helyiségeiben rendezzük meg az immár hagyományossá vált évenkénti nagyszerű és magas színvonalú farsangi találkozását Frankfurt és környéke magyarjainak, amelyen 1200-1400 résztvevő között már szép számmal vesznek részt német barátok és más "beházasodottak" is.

Nagy ünnepi esemény volt a frankfurti katolikus magyar közösség, de különösen Ambrus Szaniszló plébános számára, aki nagy Mindszenty tisztelő volt, és lakószobája falát egy nagy Mindszenty kép díszítette, Mindszenty József bíboros látogatása és nagymiséje 1972. május 22-én (Pünkösdi hétfőn) a frankfurti Kaiser Dómban. A zsúfolásig telt Dómban 2000 hívő - köztük nagyon sok magyar - ünnepelte Mindszentyt, s mikor a mise után a plébániahivatal bejárata előtti magaslatról a magyar Himnusz éneklő magyarokat megáldotta, szem nem maradt szárazon. Utána bent a hivatalban fogadta a Magyar Egyházközség vezetőségét, hosszan elbeszélgetett szeretett magyar híveivel és intette őket, hogy őrizzék meg katolikus hitüket és magyarságukat. Ennek a látogatásnak nagy visszhangja volt a német sajtóban.

Hasonló nagy egyházi eseményben vettünk részt 1980 novemberében, mikor **II. János Pál pápa** németországi látogatása során a mainz-fíntheni repülőtéren hófúvás közepette, majd másnap a mainzi Dóm előtt százezres tömegek tisztelgését fogadta. Mindkét napon nagyszámú küldöttségek vettek részt és adták át ajándékukat a Szentatyának.

II. János Pál pápa 1981 márciusában pápai prelátusnak nevezte ki Ambrus Szaniszlót. Kampe, limburgi segédpüspök 1981. április 1-jén egy illusztris egyházi kísérettel a frankfurti Magyar

Katolikus Missio helyiségeiben ünnepi keretek között nyújtotta át a pápai kinevező okiratot és üdvözlő beszédében hangsúlyozta, hogy a legfelsőbb elismerés tulajdonképpen nemcsak Ambrus Szaniszlónak szól, de vonatkozik honfitársaira is, akik az emigráció sokszor nehéz, néha szinte mártírszerű sorsát vállalták, csak hogy vallásosságukat megtarthassák és gyakorolhassák. És a pásztornak osztályrészül jutott kitüntetésnek biztatásként kell hatnia a nyájra is, mely kell, hogy érezze, hogy nincsen elhagyatva. Ezt mi akkor is így éreztük és bizony szükséges lenne, hogy a ma felnövő generáció megértse, hogy mit jelentett azokban az időkben, évtizedekben emigrációs katolikus magyarnak lenni.

A Limburgi Püspökség 1979-ben kidolgozta és életbe léptette az új "Synodalordnung"-ot, a püspökség új szervezeti szabályzatát. Ennek értelmében minden nem német anyanyelvű katolikus közösség-, így a frankfurti Magyar Katolikus Közösség is - "Egyházközség"-gé alakul, mint a területek szerint tagolt német Egyházközségek. A vezetést a tagok által választott Egyházközségi Tanácsok (EKT) veszik át. A püspökségi tervzet a németekhez hasonlóan nálunk is kerületi alapon való szervezést szándékozott érvényesíteni, ami ellen mi hosszas ellenállást fejtettünk ki. Nyomós érveink alapján a vizsgáló- és döntőbizottság, Dr. Maurer kanonok, a limburgi Egyházi Bíróság elnöke vezetésével jogegységi határozatot hozott (ami ma is érvényben van), hogy a frankfurti **Magyar Katolikus Egyházközség** a hívek területi tagozódásától függetlenül, tehát akár **Frankfurtban** akár **Mainzban, Wiesbadenben, Darrnstadtban** vagy **Giessenben**, illetve ezek kerületében laknak, egyetlen egységnek (összevéve Frankfurt és környékének) számít. Ezt fejezi ki az Egyházközség hivatalos neve is: Katholische Ungarische Gemeinde - Frankfurt am Main.

Az **Egyházközségi Tanácsnak** 10 választott tagja van (Frankfurt 5, Darmstadt 2 és a többi városok és ezeknek környékei 1-1 képviselővel), valamint a mindenkori plébános, aki az EKT elnökkel képviseli az Egyházközséget a nyilvánosság felé. Az **EKT** tanáccsal és aktív segítséggel rendelkezésére áll a plébánosnak lelkipozó munkája elvégzésében, a plébános pedig megvalósítja az Egyháztanács ide vonatkozó kívánságait és javaslatait. Hosszas volna az Egyháztanács feladatkörét itt felsorolni, de a lényeg abban tetőzik, hogy erősítse és fokozza az Egyházközséghez tartozó híveknek a közösségi felelősségre vonatkozó tudatát és ösztönözze őket az együttműködésre, valamint a katolikus magyar szellemiséget ápolja.

Az első magyar megválasztott EKT elnök e sorok írója volt, és négyévenkénti tisztújítások folyamán Gulyás Mátyás, Ihász Tibor, Dr. Barcsay Ákos és 1999 óta Ludwig Jenő látták, illetve látják el ezt a felelősségteljes feladatot. Őket támogatták önfeláldozó munkájukkal a mindenkori egyháztanács tagok és biztosították Egyházközségünk vérkeringését.

A kezdetben nagyon szűkös és szerény irodából (1973-ig az Alte-Mainzer-Gasse-ban lévő Caritas-házban), az Oppenheimer Strasse-ban egy tágas 6 szobás lakásban kaptunk otthont, ahol az irodák mellett elegendő hely jutott gyűlések, sőt néha kisebb rendezvények megtartására és a mindjobban fejlődő cserkészlet foglalkoztatására.

Itt egy pillanatra meg kell állnunk. Frankfurtban, a katolikus magyar közösség keretein belül 1972-ben id. Klement Kornél indította el, szervezte és vezette két évtizeden át a **cserkészcsapatot**, s ezzel elévülhetetlen érdemeket szerzett ifjúságunk katolikus és magyar szellemiségének kialakítása, fejlesztése és fenntartása terén. A cserkészlet egyik fontos alapköve és hosszútávon egyik biztosítója a Katolikus Magyar Egyházközségnek a létezése, mely mint fenntartó testület minden lehető erkölcsi és anyagi támogatást megad ennek a létfontosságú ifjúsági szervezetnek. Hosszú évek óta ünnepi rendezvényeink középpontjában állnak cserkeszeink, akik igazán büszkék lehetnek sikereikre. A cserkészletből "nőtt ki" és

kapja utánpótlását a "Rezeda" nevű **népi táncsoport**, amely szívet-lelket gyönyörködtető magyar táncaival nemcsak rendezvényeinket (főleg az évenkénti Magyar Bált) teszi emlékezetessé, de meghívásra más magyar és német egyesületeknél is nagy sikereket aratnak.

A katolikus magyar közösségi életnek az Egyházközség hivatalos keretein belül való mind szélesebb alapokon nyugvó kiterjedése magával hozta az 1965-ban megalakított Frankfurter Magyar Egyesület agóniáját. Minthogy az Ambrus Szaniszló által annak idején elképzelt, - és hosszú éveken át eredményesen gyakorolt! - feladatot a közösségi élet szervezését és a magyarságnak kifelé való képviselését a hivatalos szervként működő Katolikus Magyar Egyházközség (és ezen belül az EKT) vette át, a Frankfurter Magyar Egyesület mindinkább életképtelenné vált. Pár éven át még Réti István vezette, majd P. Fábry Antal S. J. lett az elnök, de eredményes munka csak az Egyházközség keretein belül volt lehetséges. A 70-es évek végén az Egyesület beszüntette működését, csak a neve maradt meg a frankfurter báli meghívón.

Itt meg kell még emlékeznünk **Fábry atyáról**, aki 1902-ben született és 1920-ban lépett be a jezsuita rendbe. Évekig Rómában működött a Germanicumban mint repetitor, majd Szegeden tanított dogmatikát. 1949-ben el kellett menekülnie Szegedről és először Chieri-ben (Olaszország), majd 1959-től Frankfurtban a jezsuiták világhírű főiskoláján, a Sankt Georgenben tanított, mint professzor. Nagyon sokat besegített a frankfurter és környékbeli katolikus magyar közösség lekipásztorkodásába. Magas színvonalú szentbeszédei mindenkor nagy benyomást tettek a hívőkre. Ő indította el és vezette több éven át a nagyszerű 3 napos lekipásztorkodásokat a Húsvét előtti nagyhéten. Egy csupa szív ember volt, és váratlan halála 1985. június 12-én valóban nagy veszteséget jelentett a frankfurter katolikus magyar közösség számára.

Ambrus Szaniszló plébános 1982 szeptemberétől, 74 évesen, 20 éves eredményes frankfurter működés után nyugdíjba vonult, és P. Matyasovich Henrik S. J. jezsuita atyának adta át a frankfurter Katolikus Magyar Egyházközség lelki vezetését. P. Matyasovich Henrik 1923. április 28-án született Szamosújváron (Erdély). Itt töltötte gyermekéjét és végezte iskoláit. 1944-ben belépett a jezsuita rendbe. Budapesten és Szegeden végezte filozófiai tanulmányait. 1949-ben Kistarcsára internálták, ahonnan csak 1953-ban bocsátották el. Közben a kommunista rendszer a jezsuita rendet is betiltotta és feloszlatta. 1953-tól 1956-ig különböző helyeken dolgozott mint munkás, kazánfűtő és sekrestyés. 1956 novemberében elhagyta Magyarországot, hogy teológiai tanulmányait befejezze, és végre elérje hön óhajtott célját: pappá szentelését. Ez 1957 augusztusában Maasrochtben (Hollandia) megtörtént. Évekig mint bányász-lelkész működött, majd 1971-ig a magyarok lekipásztora. 1971-ben előljárói a leuveni (Belgium) magyar kollégium vezetésével bízták meg, és mellette ellátta a dél-belgiumi magyarok lekipásztorkodását.

Matyasovich atya hosszú évek lekipásztorkodási gyakorlatával s magyar szívének szeretetével jött Frankfurtba és szinte zökkenőmentesen tudta folytatni elődeinek áldozatos munkáját. Nagy súlyt fektetett az új menekültek problémáinak rendezésére. Évenként általában 30-50 új hívővel gyarapodott a közösség és ezeknek az új környezetbe való beillesztése létkérdéssé vált. Matyasovich atya rendszeresítette a Fábry atya által kezdeményezett húsvéti-nagyhéti lekipásztorkodást és minden évben neves és kiváló előadókat (mind Magyarországról, mind máshonnan) tudott biztosítani a frankfurter Jezsuita Házban megrendezett triduumokhoz. Ezen felül ő vezette be a karácsonyi-szentesti éjféli miséket, melyek közkeletűségnek örvendenek és azóta is mintegy tradíciónak számítanak. E sorok írója egy alkalommal tanúja volt egy beszélgetésnek Kamphaus limburgi püspök és a Deutschorden templom plébánosa között,

mikor is az utóbbi kijelentette, hogy temploma évenként csak a magyarok karácsonyi-éjféli miséje alkalmával telik meg zsúfolásig. Nagy sikerrel készítette elő Paskay László bíboros-hercegprímásunk frankfurti látogatását 1916-ban, a frankfurti Dóm-Jubileum alkalmából. P. Matyasovich Henrik szíven viselte az ökumenikus mozgalmat, és igyekezett kiépíteni a kapcsolatot a hesseni protestáns magyar gyülekezetekkel is.

Minden vonatkozásban sikeres frankfurti lelkipásztori működésének 1999 szeptemberében ismét rendjének hívása vetett véget. Ennek eleget téve visszaköltözött Magyarországra és először Hódmezővásárhelyen, majd Szegeden átvette az újonnan alakult és erősödő magyar Jezsuita rend noviciatusának vezetését.

Utódja Frankfurt am Mainban 1990 szeptemberétől **Takács Pál** lett, aki 1952. január 8.-án született Nagyváradon, ahol iskoláit is végezte. 1971-től Gyulafehérváron készült a papi szolgálatra és ott szentelték pappá 1977-ben. 1977-től 1990-ig a nagyváradai egyházmegyében lelkipásztorkodott és onnan jött Frankfurtba, hogy átvegye a Katolikus Magyar Egyházközség plébános tisztjét. Takács Pál lett az első nem "menekült" (emigráns) lelkipásztor Frankfurtban. A megváltozott politikai körülmények az Egyházközség további életében is éreztették hatásukat. A régi menekültek vagy előrehaladott korukra való tekintettel, vagy mindinkább élve a hazalátogatási lehetőségekkel, el-elmaradoztak a magyar misékről és rendezvényeinkről. Ugyanakkor növekedett az otthonról és az úgynevezett utódállamokból idelátogató, valamint rövidebb-hosszabb időre itt munkát vállalók száma, akik örömmel kapcsolódtak be Egyházközségünk életébe. Ezt a kicserélődési folyamatot nevezhetjük az Egyházközség egészséges vérkeringésének is, mert természetesen megfiatalodott az aktív résztvevők életkora.

De a változás más vonatkozásban is jelentős. A Limburgi Püspökség a Deutschorden templom renoválása miatt 1966-ban a rödelheimi St. Raphael templomba helyezte át Egyházközségünket. A magyar iroda áthelyezése ugyanoda 1997-ben következett be. Új házigazdáink (mind Michael Weis plébános, mind a német Egyháztanács) kedvezően fogadtak bennünket és nagy súlyt fektettek - és fektetnek - a szoros együttműködésre. Ezen a téren Takács Pál plébános jelentős szerepet vállalt és töltött be és ennek folytán a "szállásadó" német Egyházközséggel, ugyanúgy a Limburgi Püspökséggel zavartalan a kapcsolat a mindinkább közkedvelté váló közös rendezvényeinkben is (Nagypéntek, Úrnapja, őszi búcsú). Ezen felül Takács Pál plébános rendszeresen besegít a St. Raphael német egyházközség lelkipásztori munkájába. Ilyen szoros és eredményes együttműködés előző német házigazdáinkkal elképzelhetetlen volt.

Nagy élmény volt Takács Pál számára, hogy 1992-ben részt vehetett és vezette a népes frankfurti csoportot a nagy magyar nemzetközi Lourdes zarándoklaton, mikor is mind Magyarországról, mind a világ minden részéről több ezer magyar zarándok hódolt a Szűzanyának, számtalan magyar főpap, püspökök - köztük Miklósházy Attila, torontói székhellyel a nyugati szórvány magyarok püspöke-, vezetése alatt. Felejthetetlen ünnepi esemény volt, amit a francia és magyar televízió is közvetített, amikor a lourdesi hegyoldal szabadtéri templomban 1956-os magyar szabadságharcosok által egy nagy fakeresztre helyezett láncot, a magyar katolikus egyház rabságának jelképét eltávolították, és hazai püspökeink magukkal vitték, majd Máriaremetén, a Budapest közeli kegyhelyen helyezték el. Ezen felül több zarándoklaton (Marizell, Róma, Csíksomlyói Búcsú, stb.) vettek részt kisebb-nagyobb csoportok Egyházközségünkben. De neves látogatókat is köszönthettünk, mint pl. Kada Lajos magyar származású érsek, német-orosz pápai nunciust, aki Kamphaus limburgi püspök kíséretében jött hozzánk, Jakubinyi György gyulafehérvári érsek, Tempfli

József nagyváradai püspök, aki Tőkés László erdélyi református püspök kíséretében látogatta meg Egyházközségünket. De talán vég nélkül sorolhatnánk az utóbbi években folyton sűrűsödő egyházközségi eseményeinket, melyek mind azt bizonyítják, hogy a több mint 50 éve elvetett magocska kicsírázott, egy terebélyes, biztos gyökérrel, szilárd törzssel és virágzó lombozattal rendelkező fát termelt, mely biztos menedéket nyújt a körülötte tömörült frankfurti katolikus magyar közösségnek. Az itt felsoroltakból kétségbe vonhatatlanul kitűnik, hogy a frankfurti Katolikus Magyar Egyházközség - ca. 3.500 taggal! - létezik, életképes és eredményesen működik.

És mint ahogy immár évtizedek óta minden magyar szentmisének végén elénekeljük a Himnuszt, legyen ezen összefoglalásnak is utolsó akkordja mindannyiunk legszentebb imádsága: **Isten, áldd meg a magyart!**